

Grensoverschrijdende regionale ontwikkeling Hamaland

Ervaringen met de regie van een
regionaal ontwikkelingsproces

door

Rob Schröder

Madeleine van Mansfeld

14-12-04

Beleidsstrend van regionale ontwikkeling

- Inrichting van landelijk gebied wordt gedecentraliseerd tot plattelandsontwikkeling
- Ruimtelijke ontwikkelingspolitiek is samen werken in de regio (IPO)
- Provincies krijgen en claimen rol van regisseur

Ervaring met regionale ontwikkeling

- Hoe ontwikkel je regionale initiatieven?
- Hoe houd je betrokkenheid vast?
- Hoe werkt provinciale regie?
- Hoe overwin je nationale grenzen?
- Wat is de rol van kennis?

Regionale identiteit Hamaland

- Hamaland is grensgebied tussen Winterswijk en Borken
- Grensoverschrijdende regionale identiteit door gemeenschappelijkheid in:
 - geschiedenis, cultuur en dialect
 - bekenlandschap tussen heuvels en delta
 - open ruimte tussen stedelijke concentraties

Grensoverschrijdende regiodialoog

- Hamaland kent traditie van grensover samenwerking in projecten
 - Toeristische fietsroute
 - Landschapsplannen Euregio
- 3 provincies gaven aan Alterra opdracht tot “regiodialoog”:
 - stimuleer regionale initiatieven
 - op gebied van kwaliteit van natuur en landschap (‘zachte’ belangen)

Activiteiten regiodialoog

In 2 jaar zijn stappen gezet in proces van regiodialoog:

- 1) mensen uit overheden en organisaties gevonden die grensover willen samenwerken
- 2) “werkatelier” met betrokkenen gehouden:
 - gezamenlijke visie op kansen voor de regio
 - nieuwe ideeën voor concrete projecten
- 3) “initiatiefgroep” opgericht ter uitvoering van projecten
- 4) voorstellen gedaan voor volgende stappen

Toelichting werkatelier regiodialoog (kader)

- Gemotiveerde regionale deelnemers uit diverse geledingen
- Inspirerende inleidingen en groepswork
- Gezamenlijke regioanalyse: kansen voor groene economie
- Samenwerkingsprojecten over:
 - integrale landschapsplannen
 - ruimte voor water en energiegewassen
- Afspraken over werken aan projecten

Stand van de regiodialoog

- Bereikte resultaten:
 - Visie (verklaring Hamaland) en 10 projectvoorstellen
 - 2 actieve projectgroepen
 - Initiatiefgroep die wil begeleiden
 - Erkenning in bestuurlijke kringen
- In najaar 2004 is stagnatie opgetreden:
 - Milieuorganisaties nemen niet meer deel
 - Provinciale vertegenwoordigers wachten op geld en erkenning door management

Stelling 1a: Betrokkenheid vasthouden in ontwikkelingsproces

- In Hamaland is momentum van betrokkenheid verloren gegaan
- Vernieuwing en kwaliteit vragen persoonlijke contacten en stimulansen
 - zachte belangen hebben borging nodig
 - vernieuwing is lastiger dan routinewerk
- Regionale ontwikkelingspolitiek is opbouwen en vasthouden van betrokkenheid
 - proces van goed gekozen momenten van communicatie

Stelling 1b: Nieuwe startmotivatie is nodig

- Regiodialoog Hamaland herstarten met nieuwe motivatie
- Aanleiding kan extern zijn:
 - Van Nationaal landschap Winterswijk naar Europees landschap Hamaland

Stelling 2a: Stimulerende projectorganisatie is nodig

- Zonder stimulansen vallen actoren terug in routinewerk van:
 - sectoraal beleid van enkelvoudige belangen (natuur, water)
 - verplichte korte termijn projecten
- Tijdelijke organisatie ter begeleiding van projectinitiatieven is noodzaak
 - Contacten tussen betrokkenen onderhouden
 - Hulpmiddelen (kennis, geld) regelen
 - Zorgen voor erkenning in politiek

Stelling 2b: “Geen nieuwe organisatie” werkt demotiverend

- Prov managers stelden als voorwaarde: “regiodialoog mag niet leiden tot nieuwe organisatie”. Motieven:
 - Voorkomen van dubbele of parallele projecten
 - Nieuwe initiatieven koppelen aan lopende programma's (zoals reconstructie)
- Erkenning Hamaland initiatief in prov beleid duurde lang: bijna 1 jaar
- Effect: demotivatie van particuliere en lokale belangen

Stelling 3: Prov regie is ook ondernemerschap

- Prov regie moet meer zijn dan afwegen en financieren van lokale initiatieven
- Bepaalde projecten komen alleen met prov ondernemerschap tot realisering
 - grootschalig, lokale eenheden overstijgend
 - meerdere beleidssectoren overstijgend
 - Innovatief, pionierend
 - inhoudelijk ingewikkeld
- Voorbeeld: beken & energie

Stelling 4: Nationale grens blijkt onverwacht hard

- In woorden en formeel worden nationale grenzen in de EU afgebouwd
 - EU richtlijnen natuur en water
 - EU stimulering samenwerking (Interreg)
- In daden en echte prioriteiten van landschapsbeleid is de grens keihard
 - Voornemens uit beleidsnota's komen niet tot financiering en uitvoering
 - Bezuinigingen volgen nationale logica (internationale samenwerking is luxe en geen kerntaak)

Stelling 5: kennisinstituut als partner in ontwikkeling is onwennig

- Kennisinstituut kan in regionale ontwikkeling optreden als opdrachtnemer of als partner met maatsch stellingname
- pro-actieve, ontwikkelende rol van kennisinstituut Alterra in Hamaland was onwennig
 - Prov's willen in eigen kring (zonder partners) beslissen over erkenning regiodialoog